

Karel Galla pětáosmdesátiletý

V srpnu tohoto roku se dožívá prof. PhDr. Karel Galla, DrSc. svého významného životního jubilea. Je potěšující konstatovat, že dál žije velmi aktivně, zajímá se o společenský život, pracuje vědecky, upravuje korektury svých prací, které jsou v tisku, diskutuje o úloze společenských věd v současné etapě po XVII. sjezdu KSČ a nezapomíná na československou sociologii, do níž se zapsal svými pracemi teoretickými i činností organizátorskou. Stále ještě dovede laskavě povzbudit a poradit.

Karel Galla se narodil 19. srpna 1901 v Novém Jičíně. Na reálném gymnáziu studoval v Praze-Vinohradech a na Smíchově (1913—1920). Na filozofické fakultě UK se věnoval studiu oborů filozofie — historie — zeměpis (1920—1927). V té době se stal členem sociologického semináře Břetislava Foustky a brzy i jeho asistentem. Doktorát z filozofie získal v roce 1927. V roce 1931 se stal soukromým docentem sociologie na Univerzitě Karlově. V letech 1929—1931 pracoval jako vrchní komisař Ústřední slovanské knihovny v Československé zemědělské akademii a od té doby až do roku 1948 působil ve Státní knihovně v Klementinu. Za války byl totálně nasazen u firmy Sixta na Poříčí. V lednu 1945 byl jako ředitel Sociologického ústavu při Sociologické společnosti zatčen.

Po osvobození působil od roku 1946 jako externí profesor na pedagogické fakultě v Brně a v roce 1948 byl na této fakultě jmenován řádným profesorem sociologie. O rok později se stal řádným profesorem a vedoucím katedry občanské nauky. V roce 1952 byl jmenován řádným profesorem filozofie na filozofické fakultě Univerzity Karlovy. V roce 1953 přešel na katedru pedagogiky a v letech 1959—1973 tuto katedru vedl. V letech 1956—1958 působil jako proděkan, v letech 1970—1973 jako děkan filozofické fakulty UK, od roku 1973 až do odchodu na odpočinek (1978) jako ředitel Ústavu pro pedagogiku vysokých škol. Profesor Karel Galla byl mnoho let předsedou pedagogické společnosti a nyní je jejím čestným členem.

Odborně se před II. světovou válkou věnoval sociologii venkova a po roce 1948 občanské nauce a zejména pedagogice vysokých škol. Stal se zakladatelem tohoto oboru u nás.

V sociologii vycházel před II. světovou válkou z kritického realismu. Postupně překonal pozitivismus, hlásil se k hodnoticím soudům v sociologii a pod vlivem nástupu fašismu, mnichovských událostí a věznění přijal marxismus-leninismus, který ve své vědecké, pedagogické a akademické činnosti uplatňoval, a to i v krizových letech 1968—1969. Tento vývoj i celková světónázorová a hodnotová orientace Karla Gally byla po zásluze oceněna Řádem práce (1968), Medailí J. A. Komenského (1972) a dalšími stranickými a státními vyznamenáními.

S teoretickými začátky K. Gally se setkáváme krátce po první světové válce. Práce tohoto období (1920—1929) se vztahují zejména k psychologické, filozofické a sociologické problematice. Z nich jsou pozoruhodné studie *Veřejné mínění* (1928), *Sociální vědomí* (1928), *Filozofie dějin* (1929), *Třídy ve společnosti a třídní boj* (1930). Tato etapa byla ukončena habilitačním spisem *Pokrok jako idea a společenská skutečnost* (1930) a K. Galla se stal jedním z prvních habilitovaných docentů sociologie u nás (1931).

Ve třicátých letech se stal K. Galla propagátorem i organizátorem sociologie jako člen výboru Masarykovy sociologické společnosti (1932—1933, 1936—1939). V tomto období vrcholí i jeho předválečná sociologická produkce klasickými díly *Sány* (1937) a *Dolní Roveň* (1939), jež jsou v naší i zahraniční literatuře označovány jako „model“ užití pozitivistické metody, tj. především jako popis faktů a odmítání hodnoticích soudů. Avšak podrobnější studium těchto prací i studie *Společenské vrstvy a třídy* (1936), jakož i stati o Bláhově knize *Sociologie intelligence* (1939) ukazují, že Galla postupně opouští pozitivistickou metodu, požaduje, aby sociologie zkoumala „povahu společenských vztahů, zvláště tzv. středního stavu buržoazie, tříd, poměrů individualisty a socialisty, jednotlivých složek kultury, školské činnosti, vzdělání, hospodářských krizí atd. Inteligenci chápe jako společenský útvar, jehož realita je založena i na řadě hodnoticích soudů, které ovšem, kolující ve veřejném i vědeckém mínění, tvoří samy o sobě sociální realitu. Vystopovatí znaky intelligence znamená zachytit i řadu hodnoticích představ, jimiž je tato skupina obestřena a z nichž čerpá svou sociální realitu“ (*Sociologická revue*, roč. X., č. 1—2, s. 50—54).

Již tyto skutečnosti svědčí o tom, že Galla nebyl „klasickým pozitivistou“ a ve svém vývoji se dostal již tehdy dál než jeho generační vrstevníci.

Na základě své teoretické činnosti byl K. Galla jmenován v roce 1939 mimořádným členem Královské české společnosti nauk, v roce 1941 mimořádným členem České zemědělské akademie a členem jejího 6. literárně osvětového odboru a v roce 1946 řádným členem Československé zemědělské akademie.

V poválečném období — po roce 1945 — uplatňoval a rozvíjel marxistickou metodologii ve společenských vědách, ve své pedagogické a vědecké činnosti a na tomto základě vytvořil koncepci sociologie výchovy a propracoval její základy. Jeho žáci i další odborníci s velkým zájmem očekávají vysokoškolskou učebnici sociologie výchovy, která byla zpracována autorským kolektivem pod jeho vedením a během letošního roku vyjde knižně*).

Jeden z jeho někdejších posluchačů — nynější rektor Univerzity Karlovy, profesor JUDr. Zdeněk Češka, CSc., člen korespondent ČSAV — nedávno vyjádřil pedagogický přínos Karla Gally velmi pregnančně: „Gallov semináře, to byl velký zážitek. Galla patří k velkým osobnostem Univerzity Karlovy a její filozofické fakulty“.

Karel Galla, významný český vědec, průkopník sociologie v Československu, příkladný komunista a skromný člověk, dožívá se v dobré životní síle a svěžesti 85ti let. Upřímně blahopřejeme, děkujeme za mnoho a do dalších let přejeme především dobré zdraví.

Antonín Vaněk

Valné shromáždění Československé sociologické společnosti při ČSAV

Podle Stanov Československé sociologické společnosti při ČSAV se znovu po třech letech konalo její valné shromáždění dne 31. října 1985 ve sněmovně Jihomoravského krajského národního výboru v Brně.

Jménem předsedy Jihomoravského krajského národního výboru pozdravil účastníky prof. *Sýkora*, který jako předseda komise kultury uvedl několik poznatků z Evropského kulturního fóra v Budapešti, závazných i pro sociologii.

Zprávu hlavního výboru přednesl předseda Společnosti člen korespondent ČSAV prof. Jaroslav Kohout. Konstatoval, že se valné shromáždění koná v době, kdy celá země bilancuje splnění úkolů stanovených XVI. sjezdem KSČ a žije v přípravách na XVII. sjezd, který vytyčí strategickou linii vývoje naší společnosti pro příští osmou pětiletku s výhledem do r. 2000.

Od posledního valného shromáždění v r. 1982 lze prokázat dynamický rozvoj sociologické fronty v naší zemi na mnoha ukazatelích. Zvýšil se počet sociologů specialistů, zkvalitnila se jejich příprava na filozofických fakultách univerzit, stále více se v rámci přestavby propojující s potřebami praxe, zvyšuje se počet členů Společnosti (o 115 od minulého valného shromáždění na celkový počet 811), roste počet titulů sociologických publikací, mezi nimi knižních monografií, které jsou mnohdy výsledkem mezinárodní spolupráce socialistických zemí.

Československá sociologická společnost při ČSAV realizuje svou činnost prostřednictvím 13 sekcí a 6 poboček. Na Slovensku pracuje 11 sekcí a pobočka v Košicích. Ve zprávě byly uvedeny některé výsledky jednotlivých sekcí a poboček, jež souhrnně prokazují, že došlo k dalšímu rozvoji vědecké, pedagogické, propagandistické i organizační práce, a to ve směrech vytyčených na minulém valném shromáždění. Šlo o zaměření na řešení aktuálních otázek vývoje naší společnosti, na posílení orientace směrem k vědeckotechnickému rozvoji a intenzifikaci ekonomiky, na snahu o interdisciplinární přístupy a spojení s praxí, na péči o mladou sociologickou generaci a na zkvalitňování její přípravy a uplatnění. Cílevědomá pozornost byla věnována získávání a popularizaci poznatků z rozvoje sociologické práce v ostatních socialistických zemích.

*) Hlavní spisy: *Pokrok jako idea a společenská skutečnost* (1930), *Třídy ve společnosti a třídní boj* (1930), *Společenské vrstvy a třídy* (1936), *Sány* (1937) — příspěvek k sociologii družstevnictví v československé vsi — vyšlo nejprve anglicky v roce 1936, *Dolní Rozeň* (1939) — sociologický obraz české vesnice, *Venkov a město* (1939), *Jihočeská blata* (1940), *Život našeho národa*, spolu s J. Šimou (1941), *Společenské třídy, boj, stát, právo, revoluce a diktatura proletariátu* (1951), *Vysoké školy a vysokoškolská pedagogika*, spolu s O. Chlupem (1956), *Úvod do didaktiky vysoké školy* (1957), *K otázce přechodu ze střední školy na vysokou*, spolu s J. Doležalem (1958), *Vysokoškolská přednáška* (1958), *Cvičení a semináře na vysokých školách* (1961), *Úvod do sociologie výchovy* (1967), *O přátelství, manželství a lásce*, spolu s K. Beranovou (1977), *Základy socialistické pedagogiky. Soubor přednášek pro univerzitní studenty*, uspořádal spolu s R. Sedlářem (1983), *Snoubenci — manželé — rodiče a děti*, spolu s K. Burešovou (1984), *Výchova z hlediska sociologického* (1986).